

יש בעיות?

משהו מטריד אותך? משהו מסקרן אותך? רצונך לשמוע דעת אישיות מפורסמת על בעיה אישית או ציבורית?

החודש מחדש העולם הזה מדור וותיק מלפני שנים רבות: "שאל כאות נפשך" מדי פעם תופיע בו אישיות ציבורית, מקומית או אורזת, המתחייבת מראש לענות על כל השאלות שיופנו אליה בכתב על-ידי קוראי העולם הזה.

המערכת שמחה להודיע כי מנהל-התזמורת הכושי האורח ליוזג האמפטון הסכים לפתוח מדור זה. כל קורא המבקש להפנות אליו שאלה, מכל סוג שהוא, מתבקש להמציאה בכתב (ובקיצור) למערכת "העולם הזה", ת.ד. 136, תל-אביב, תוך שבוע ימים.

להם את שמונים הלירות. אדמות הרכינען נשארו בידי הזקנה מן ההר.

קיבוצים המתגדים - לקוזה התחתונה

היו זמנים בהם היה הקיבוץ שם נדרף להסתפקות במוטק. היה זה טבעי שחברי קיבוצים ירקו הורה עד אור הבוקר, יעבדו 10 שעות ויגורו בחדרים צרים, שלושה ארבעה בחדר, ושתהיה רק מקלחת אחת במשק, משותפת לכל חברי הקיבוץ.

אולם בשנים האחרונות התפתחו במהירות טיפוסים דירה שונים כמשקים. הקו האופייני לכולם: שאיפה ליותר נוחיות. משקים רבים הגיעו למסקנה כי יש לאפשר לחבריהם, שיכון מרווח יותר שיכלול מקלחת פרטית, נוחיות פרטית ואפילו פינת תה בחדר. הן גורם היחידי שמנע הגשמת מסקנה זאת הלכה למעשה, היה יוקר הבניה.

בדי שכנים מעל לראש בחיפושם אחרי תכנית שיכון אידיאלי עבור חברי המשקים, צצה לאחרונה תכנית לבנות בית קוטג' לכל משפחה קיבוצית. התכנית נולדה בוועדת השיכון של הקיבוץ המאוחד תיכנן אותה האדריכל יוסף אפרתי.

הקוטג' יאפשר לחברים לדור בדירה אחת בשתי קומות, שתיכלול שירותים, פינת מנוחה והתבודדות, מרפסת קטנה. מנה ה' שבוע עדי שרון, חבר ועדת הבניה של הקיבוץ המאוחד, את הצדדים החיוכים שבבנית הקוטג'ים בקיבוצים: "בקוטג' אין שכנים מעל לראש ואין חדר מדרגות בשותף, יש בו יותר פרטיות, וקשר בלתי אמצעי עם הגינה והנוף."

זה כבר היה יותר מדי עבור כמה חברי משקים שמרניים. כשהועלתה ההצעה לכ"ן את "השיכון בשתי קומות" בקיבוץ מעוז חיים שבמעמק בית-שאן, הצביעו עבור ההצעה 17 מחברי המשק. 18 היו נגדה. נערך דיון נוסף ואחריו גם משאל. ה' תוצאה: 43 בעד, 44 נגד.

שוב יצאו תועמלני הרעיון החדש להפיץ את דברם ברבים וכאשר חזרו החברים שהיו בעיר לרגל עבודתם, נערכה הצבעה שלישית. הפעם, זכה הקוטג' ברוב של שני קולות.

טען אחד ממחייבי הקוטג' במעורחים: "שיבנו בקומותיים, אלה שלא רוצים, שיגורו בו בקומה התחתונה."

מעילות

טרדן עד הסוף

ישנם אנשים שאינם יכולים להימנע מלת' חרב את אפם בעניני הוולת. כזה היה דויד חייצין, מזכיר המחלקה תכנית במועצה המקומית של עמק-הצבעה. הוא החל מתעניין במה שקורה סביבו, הרגיש בדברים מוזרים.

כך הרגיש, למשל, כי אין מניחים את המכרזים המחקבלים לעבודות המועצה ב' ארגו המיועד לכך, אלא מוסרים אותם ישל ליוזג המהונס הקובע בוועדה, נוהג פסול ומסוכן למדי.

כל עבודות הבנין — ממאפית קקון ועד

פסחו על הילומנים ידועים, בעלי בתיקולונע ואפילו מזכיר העיר עצמו.

היתה למרת מרגלר סיבה מוצדקת להת' רתח: "מזכיר העיר אפילו איננו מכיר אותי, והקשר היחידי שלי עם בעלי בתי הקולנוע הוא באמצעות הקופה, שם אני קונה כרטיסים. סיבכו בעניין כל מיני גשמים נשואים, שכאילו באו אלי למצוא פורקן מחיי הנשואים. גם את העובדות כהנות שלי הכניסו לתוך העסק. אילו ידעתי מי מפיץ את ההשמעות — הייתי תובעת אותו מיד לדיון!"

אולם רוגזה המוצדק של האשה הפשוטה לא היה בו, כנראה, כדי לשבור את מעגל' הלחישות האכזרי, תושבים חסרי עניין טבעי יותר הוסיפו לרכל בהנאה, מבלי להעריך כמה פגעו בנושאי רכילותם.

בעוברים על פני חלון הראווה של חנות מרגלר, היו קורצים בעיניהם ומחייכים חיוך אחילי לעבר השלט הקטן, שהודיע בצניעות: "דרושה מוכרת מקצועית."

צפת

הזקנה מן ההר

שני סימני-הנוף של צפת הם הרכינען השגיא ואשה כפופה בשם שרה לוי. ההר קיים מאז ימי בראשית. מתנגדיה של שרה לוי טוענים שגם גילה אינו הרבה יותר צעיר. על כל פנים, את גיל התשעים עברה זה מכבר.

אולם שרה לוי היא אשה לוחמת. בת גישחה עשירה מסינגפור, התלהבה בשעתו מהרכינען ורכשה שם 200 דונם כמקור אפסי של לירה אחת לדונם, התחייבה לפתח את המקום. שני סימני-הנוף של צפת התי' מזוגו לאחר.

סופה בראש ההר. הכמיהה הקדושה לפיתוח הרכינען אהזה גם כמה אורחים צפתיים עשירים, ששיכנעו את שרה למכור להם 80 דונם במחיר הקרן. נכבדים אלה, ראשי החברה הצפתית הגבוהה — ראש עיר-לשעבר משה פודהוצר, בנקאי אליהו קלינגר, סוחרים ברוך ברזל ויהודה מיכר, רופא פנחס וייל, הציגו את עצמם כועד למען פיתוח צפת, רמזו לה — לדבריה — כי יבנו בית-יתומים.

אולם כשקראה שרה את האותיות הקטנות של החווה, נזכחה לדעת שהמלים "בית-יתומים" אינן מופיעות בו. ערך האדמות הלך וגדל, היה נדמה לשרה כי רומתה. אולם קשה לסדר אשה כמותה: היא פשוט סירבה להעביר את האדמות רשמית במשרד רישום הקרקעות.

מאז גועש הסכסוך כסופת-רעמים חורפית מסכיב לפיסגת הרכינען. הנכבדים (מלבד הרופא, שהסתלק מן העסק) הגישו משפט, זכו בו לפני חמש שנים. שרה לוי חויבה לשלם 4000 ל"י פיזיים והוצאות.

שכר הפכילות. אלא שלשרה הישישה היה זמן. היא לא נואשה, הקדישה חמש שנים נוספות לערעור בפני בית-המשפט העליון.

השבוע הוכח כי יש שכר לסבלנות: הנכבדים חויבו לשלם לשרה לוי 500 ל"י שכר-טחזת עורך-דיון, שרה חויבה להחזיר

לגן-הילדים המקומי — נמסרו למהנדס דכ"ן טר, אף שהצעותיו היו לפעמים ב"כ 50% יקרות יותר מאלה של מתחריו. ואילו בס' לילת כבישים נמכרו כל העבודה לקבוצת הסולג, בלי התחשבות בתוצאות המכרזים. השחיתות היתה ברורה כשמש, לפחות ל' חייצין.

"מצאתי!" כארכימדס אחרי שגילה את חוקי המפורסם באבטיטה, הרגיש חייצין כתשוקה עזה לרוץ החוצה למצוא: "מצא' תי' וכמו ארכימדס המנוח, אמנם עשה זאת. הוא סיפר את גלוייו למזכיר מפלגתו, מפ"ם, וליושב-ראש המועצה המקומית. שני' הם יעצו לו לעסוק בעניניו שלו, לא של הוולת.

כדי להיפטר מן הטרדן, נקרא לבסוף מהנדס מגבעתי-חיים. הוא גילה אי-סדרים שנעלמו גם מעיני חייצין. ברגע הנכון סולק. המהנדס שבא במקומו קבע שהכל בסדר, כולל החשבונות המאושרים על עבר-זות שלא בוצעו מעולם.

לו היה חייצין איש חכם, היה מתפק בזה. אולם הוא סבר אחרת: באמצעות ידיו פנה אל דויד ניר, מנהל המחלקה למועצות מקומיות במשרד מבקר-המדינה. ניר ביקש שביא לו את המסמכים המ' כייחים את המעילות. חייצין הביא לו את המסמכים, איתם הוציא מן המשרד. כעבור כמה ימים הגיעה חולית מבקר-המדינה ל' מועצה המקומית, אישרה את חשדותיו של חייצין.

המונח מפורט. ההמשך היה שיגרתו ורגיל: חייצין פוטר מעבודתו באשמת מע' לה'באימון — בגלל העברת מיסמכים למ' בקר-המדינה ללא רשות. פקידי מבקר המ' דינה, אליו פנה בתמהון, הצטער: לא היתה לו שום סמכות להתערב בדבר.

מאז עברה שנה. חייצין דרש את החזרתו לעבודתו. ראש-המועצה אפילו הסכים לשלם לו פיצויים, אם רק יתנצל בכתב ויחזר על החזרתו. אולם חייצין, טרדן עד הסוף, סירב בהחלט.

דרכי חיים

זכויות הבעל

מה הן זכויותיו של בעל בישראל? למיכאל מזרחי (55) היתה האשוכה ברורה, כשחזר בחצות לביתו ברחוב אנציו סירני בגבעת-רמב"ם. הוא דרש כוס קפה חזק.

אשתו רחל, המבוגרת מבעלה בשש שנים, העמידה פני ישנה, סירבה לקום. כעסו של בעלה גאה בו. עתה דרש לא רק קפה, אלא גם שרותים אינטימיים יותר, כנאה לאשה נשואה. כשסירבה רחל, סבתא לכמה נכדים, לא היתה למכאל ברירה אלא להכותה כרת וכדין, לגרשה כשהיא לבושה רק בכתונת לילה.

הדבר לא מצא חן בעיני האשה. היא ציל' צלה למשטרה, שגייסה את כוחותיה והכ' ריחה את הבעל להחזיר את האשה הרועדת למיטתה החמה.

בוה נסתים הענין, פרט לאפילוג: השבוע זיכה שופט-השלום הממשוקף אוסטרר את מיכאל מעון תקיפת אשתו. אולם הוא נמנע מלהחליט מה הן, בעצם, זכויות הבעל.

מדע

חקלאות

מכה מתוך חלום פרעה

כאשר נתקל מדען בתופעה שאינה מוכרה לו, מיד הוא נותן לה שם. השבוע נדלתה המלה שדפון מן התנ"ך, הפכה מושג מדעי. קללת השדפון מוזכרת בתנ"ך פעמים מס' פה. הפעם הראשונה, בחלום פרעה על שבע השנים הרעות: "...שבע שבוילים דקות ושדופות קרים". המלה פירושה יש ושחזר ויש סברה שהיא קרובה למלה שווף. לפי סברה אחרת, השתבש הכתוב ומשבולים "שדופות קרים", הפכו השבוילים הדקות לשדופות קרים.

האשם: מזג האוויר. האיכרים, ש' התכוונו לקציר ברכה, גילו לראשונה את המכה. מיד הוועקו מומחי משרד החקלאות והתחנה לחקר החקלאות ברחובות. לכל אחד מהם היתה סברה משלו. לאחדים אף היו יותר מסברה אחת. כי התופעה שעמדה בפ' ניהם היתה חסרת-תקדים — לא רק בחול' דות המחקר החקלאי בארץ, כי אם גם בספרי המדע בעולם.

הסברה העיקרית של אנשי המדע היתה כי הנזק נגרם על-ידי מזג האוויר יוצא-הדופן של החורף האחרון. בארץ גרגורים ודיוע בעיקר זני חטיה הרגילים לאקלים חם; הקור והגשם שבאו הנה בזמן הפריחה וההניטה גרמו, כנראה, להתחננות הגרעינים בתחילת התפתחותם. ואילו הקמה עצמה המשיכה לג' דול.

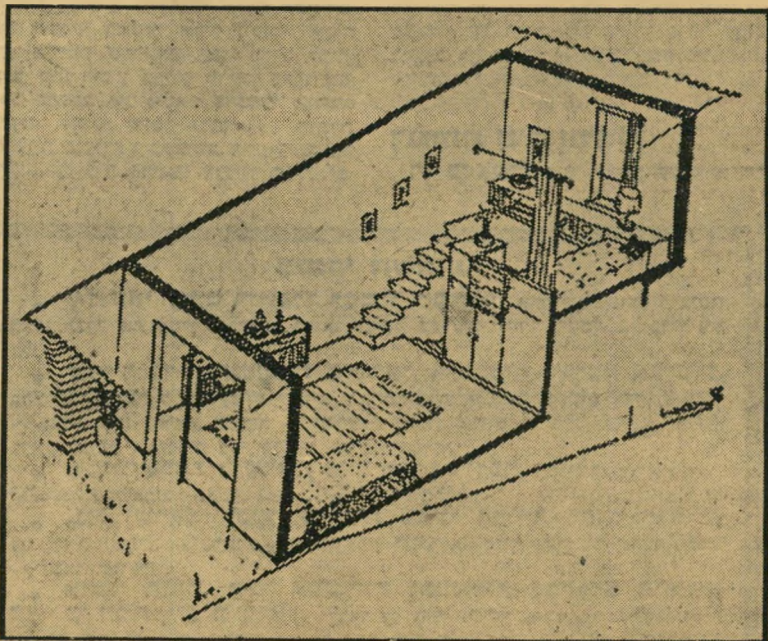
פרחים רבים לא חטו כלל. גרעיני החטיה מתהווים מתוך הפריחה הביצית, שבתוך הש' חלה של כל פרח, על-ידי גרגורים ודיוע הנמצאים בשקי האבק. שקים אלה מתייב' שים, מתפוצצים ותוכנם המפרה, חוזר אל תוך השחלה. הגשם והקור היו עלולים לעכב תהליך זה, עד שהפרח כבר לא היה מתאים להפריה.

השם הפיוטי נשכה. היו גם סברות אחרות: חומר הריסוס הברזני, שנועד לק' טול עשבים רעים, פגע בחטיה עצמה; בגלל הרטיבות הרבה התפתחו מחלות-העלים ב' יתר שאה, גזלו את המזון שנועד ליצירת הגרעינים; בשל תנאי הצמיחה הטובים וגשמי הברכה הבלתי-רגילים, נבטו זרעים רבים יותר מהרגיל ונוצרה התחרות קשה בין הצמחים.

על כל פנים, דבר אחד היה ברור לחלו' טין: שום המסין או רוח קדים לא שדפה, שרפה או שזפה את החטיה בחודשי החורף. השם הפיוטי היה פיוטי בלבד.

אם נשארו מומחים חקלאיים שלא היו עסוקים במציאת סברות, היו ידיהם מלאות בהערכת הנזקים. עשרות משקים, בתבל העני' ובגליל העליון, שהפסידו מאות אלפי ל"י, ביקשו פיצויים, כדי להתגבר על החור הרי' ציני שנתהחה בקופותיהם. אך בתקציב מש' רד החקלאות לשנת תשס"ז, בו מופיעים כעופים של פיצויים על פגעי בצורת, ארכה ודליקות-שדה, לא נלקחה בחשבון המכה ה' התנ"כית המזורה.

* בראשית מ"א. ו.

תוכנית הקוטג' הקיבוצי פעמיים נגד, פעם בעד